

**‘Specialization in ICTs and Special Education: Psychopedagogy of Integration’
Postgraduate Program
DEMOCRITUS UNIVERSITY OF THRACE Department of Greek Philology
in collaboration with
NCSR DEMOKRITOS Informatics and Telecommunications Institute**

**ATTITUDES AND PERCEPTIONS OF DEAF STUDENTS FOR
PROFESSIONAL REHABILITATION**

KATSIGERA – SVORONOU CHRISTINA

**POSTGRADUATE
THESIS**

SUPERVISORY COMMITTEE

1. Δρίγκας Αθανάσιος
Διευθυντής Ερευνών και Ερευνητής Α' βαθμίδας Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «Δημόκριτος»
2. Καραμπατζάκη Ζωή
Συνεργαζόμενη ερευνήτρια Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «Δημόκριτος»
3. Ρίζος Σπυρίδων
Συνεργάτης ερευνητής Ι.Π.Τ.Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «Δημόκριτος»

ATHENS 2019

Abstract

Contemporary studies have shown that people with disabilities face accessibility problems in information, education and the labor market. The goal of this paper was to investigate and describe the attitudes / perceptions of deaf and hard of hearing students and trainees for their professional rehabilitation. Through the views of the students themselves, the obstacles encountered in finding a job, the role of the professional counselor in choosing a profession and the scope for improvement exist. In this work, an effort is made to highlight the problems they face in their everyday life, such as discrimination in professional life, inequalities and lack of accessibility. For this reason, a total of 29 questions was created and completed by a sample of 30 deaf students, in order to record their views and experiences. The quest is quantitative with many qualitative elements and its results add a little bit to the world of research to explore this particular issue. The conclusion of the research brought to light that there is no information from state institutions about vocational rehabilitation options, that students want better information on rehabilitation opportunities and more legislative frameworks, that there is a lack of interpretation, low benefits, still that the education services provided need to be upgraded and more training for teachers is required. We also learn about how they manage their free time and what their interests are. Although the survey was conducted on a small sample and we can not generalize the results, the answers are essentially valuable and they tend to what needs to be changed and improved.

Λέξεις κλειδιά: Αναπηρία, κωφοί, επαγγελματική αποκατάσταση, ΤΠΕ.
Disability, deaf people, professional rehabilitation, ICT'S.

REFERENCES

- A.H. Eagly & S. Chaiken, (1993). *The psychology of attitudes*. Reviewed by Christopher Leone, University of North Florida. 794 pp.
- A.S.Drigas, J.Vrettaros, D.Kouremenos (2004). *E-learning Environment for Deaf people in the E-Commerce and New Technologies Sector*. WSEAS Transactions on Information Science and Applications, Issue 5, Volume 1, November 2004.
- Amundson, Harris-Bowlsbey & Niles, (2008). *Βασικές αρχές επαγγελματικής συμβουλευτικής-διαδικασίες και τεχνικές*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού.
- Anstotz, C. (μετ. Αναγνώστου, Ε.) (1994). *Βασικές αρχές της παιδαγωγικής για τα νοητικά καθυστερημένα άτομα*. (επιμ. Ζώνιου – Σιδέρη, Α.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Anthony R. Pratkanis. Steven J. Breckler. Anthony G. Greenwald. fA, (1989). *Attitude structure and function*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Hillsdale, New Jersey.
- Bailey, C. (1988). Work and retirement, in Leighton, A., (ed.) *Metal handicap in the community*. Cambridge: Woodhead- Faulkner Ltd, σελ.86-87.
- Barnes, C., Mercer, G.,(2005). Disability, work, and welfare challenging the social exclusion of disabled people. *Sociology Compass*, 6 (6), pp. 472-484 (2012)).
- Barton, L., (2016). *Disability and society: Emerging issues and insights*. CRC Press, Taylor & Francis Group.
- Benjamin D. Rosenberg & Mario A. Navarro. *The SAGE (Semantic Differential Scaling Encyclopedia) of Educational Research, Measurement, and Evaluation*. SAGE Publications, Inc. <http://dx.doi.org/10.4135/9781506326139.n624>
- Bines, H. Lei, P., (2011). Disability and education: The longest road to inclusion *International Journal of Educational Development* 31, 419-424.
- Coopersmith, S.,(1967). *The antecedents of self-esteem*. San Francisco, CA: W.H. Freeman.

- Deal M., (2006). *Aversive disablism: subtle prejudice toward disabled people*. Taylor & Francis, *Disability & Society*, 22:1, 93-107.
- Drigas, A., Vrettaros, J., & Kouremenos, D. (2006, September). Web based teaching of English via Sign Language to Deaf people. In *IEEE's International Conference on Interactive Computer Aided Learning*.
- Drigas, A., Vrettaros, J., Tagoulis, A., & Kouremenos, D. (2010, September). Teaching a foreign language to deaf people via vodcasting & Web 2.0 tools. In *World Summit on Knowledge Society* (pp. 514-521). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Ehrmann, L.C. Aeschleman, S R. Svanum S., (1995). Parental reports of community activity patterns: A comparison between young children with disabilities and their nondisabled peers. [https://doi.org/10.1016/0891-4222\(95\)00017-H](https://doi.org/10.1016/0891-4222(95)00017-H)
- Eussen, M.L.J.M., Gool, A.R.V., Verheij, F. (2012). *The association of quality of social relations, symptom severity and intelligence with anxiety in children with autism spectrum disorders*.
- Frawley, P. Bigby, C., (2011). *Inclusion in political and public life: The experiences of people with intellectual disability on government disability advisory bodies in Australia*. doi: 10.3109/13668250.2010.549465.
- Frisina, R. (1974). *Report of the Committee to Redefine Deaf and Hard of Hearing for Educational Purposes*. Washington, D.C
- Gray, B., (1985). Social education centers and employment, in Craft, M., Bicknell, J., Hollins, S., *Mental handicap*, London: Bailliere Tindall, σελ.268.
- Greenwald A. G., Pratkanis A. R., Breckler S. J., (1989). *Attitude structure and function*. Lawrence eribaum associates, publishers Hillsdale, New Jersey.
- Guttman, L., (1944.) A Basis for Scaling Qualitative Data. *American Sociological Review*, 9, 139-150. <http://dx.doi.org/10.2307/2086306>
- Halpern, A.S., (1994). The Transition of Youth with Disabilities to Adult Life: A Position Statement of the Division on Career Development and Transition. *The Council for Exceptional Children*. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1994.tb00698.x>.
- Heyman, W.B., (1990). The Self-Perception of a Learning Disability and Its Relationship to Academic Self-Concept and Self-Esteem. Sage journals. <https://doi.org/10.1177/002221949002300804>

- Kourbetis, V. & Hoffmeister, R. J. (2002). *Name Signs in Greek Sign Language*. *American Annals of the Deaf*, 147(3): 35–43.
- Kourbetis, V. (1987). *Deaf Children of Deaf Parents and Deaf Children of Hearing Parents in Greece: A Comparative Study*. Doctoral dissertation, Boston University, Boston, MA.
- Likert, Rensis, (1932). *A Technique for the Measurement of Attitudes*. *Archives of Psychology* 140: 1–55.
- Mahshie S., (1995). *Educating deaf children bilingually Washington*. Harris Communication, Teachers Guide edition.
- Marschark, M., Lang, H.G., Albertini, J.A. (2002). *Educating deaf students: From research to practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Miyahara, M., Piek, J., (2006). *Self-Esteem of Children and Adolescents with Physical Disabilities: Quantitative Evidence from Meta-Analysis*.
- Olson, A.C., Caramazza, A. (2004). *Orthographic structure and deaf spelling errors: Syllables, letter frequency and speech*. *The Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 57 A (3), 385-417.
- Olson, J. M., & Zanna, M. P. (1993). *Attitudes and attitude change*. *Annual Review of Psychology*, 44, 117-154. <http://dx.doi.org/10.1146/annurev.ps.44.020193>.
- Pappas, M., Demertzi, E., Papagerasimou, Y., Koukianakis, L., Kouremenos, D., Loukidis, I., & Drigas, A. (2018). E-Learning for Deaf Adults from a User-Centered Perspective. *Education Sciences*, 8(4), 206.
- Petty, R. E., Cacioppo, J. T., & Goldman, R. (1981), "*Personal involvement as a determinant of argument-based persuasion*," *Journal of Personality and Social Psychology*, 41, 847-855.
- Pope, M. A., & Tarlov, R. A. (1991). *Disability in America: Toward a National agenda for prevention*. Washington: National Academies Press.
- Porterfield, J., Gathercole, C. (1985). *The employment of people with mental handicap. Progress Towards an Ordinary Working Life*. London: King's Fund Centre, oeA.28-38.

- Rosenberg, M. J., Hovland, C. I., McGuire, W. J., Abelson, R. P., & Brehm, J. W., (1960). *Attitude organization and change: An analysis of consistency among attitude components*. Yales studies in attitude and communication. Oxford, England: Yale University Press.
- Russell H. Fazio, (1990). *The MODE model: Attitude-behavior processes as a function of motivation and opportunity*. Ohio State University.
- Samoy, E., Waterplas, L, Sheltered (1992). *Employment in European community*, Commission of the European communities/directorate general: employment, industrial relations and social affairs, oeA.3, cteA.19.
- Stewart, D.A., Clarke, B.R. (2003). *Literacy and Your Deaf Child; What Every Parent Should Know*. Washington, DC: Gallaudet University Press.
- Svartholm, K. (1994). Second language learning in the deaf in Ahlgren & K. Hyltenstam (Eds), *Bilingualism in deaf education*, Hamburg: Signum Press (pp 61-70).
- Sylvestre, J.C., Gottlied, B.H. (1992). *A critical appraisal of supported employment for persons with developmental disabilities*. Developmental Disabilities Bulletin, Vol. 20, No 2, σελ. 29-33.
- Thurstone, L. L., (1928). *Attitudes can be measured*. American Journal of Sociology, 33, 529-554. <http://dx.doi.org/10.1086/214483>
- Unesco, 1996. *Guidelines for Inclusion: Ensuring Accessto Education for All*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization 2005.
- Vrettaros, J., Doukas, N., Vouros, G., Drigas, A. S., & Argiri, K. Construction of a Diagnostic System of Deaf Students' Knowledge Level Using Adaptive NeuroFuzzy Inference Systems (ANFIS).
- Wakefield, P. (2006). *Deaf childrens' Approaches to Spelling - Difficulties, Strategies and Teaching Techniques*. Deafness and Education International, 8 (4), p.p. 174-18
- Walsh P.N. et al (1991). *Creating work opportunities for European with mental handicap*. England: Lisieux Hall, σελ.27-28, σελ.47-49.
- Will, M., (1983). *OSERS programming for the transition of youth with disabilities: Bridges from school to working life*. Office of Special Education and Rehabilitative Services (ED), Washington, DC.

- Βασιλειάδου, Δ., (2013). *(Αντι)μιλώντας στις Βεβαιότητες: φύλα, αναπαραστάσεις, υποκειμενικότητες*, 1η έκδοση, Αθήνα, ΚΨΜ.
- Γιαννιτσάς, Ν. (2000). *Μελέτη Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Προγραμμάτων ΣΕΠ σε επίπεδο σχολικής μονάδας και κέντρου ΣΕΠ για ΑμΕΑ και άτομα κοινωνικά Αποκλεισμένα της ενέργειας 1.1 «ΕΠ» Αθήνα.*
- Δημητρόπουλος, Ε. (2002). *Συμβουλευτική Προσανατολισμός*. τόμ. Β, (θ' έκδοση), Αθήνα, Γρηγόρη.
- Ζαϊμάκης, Γ., & Κανδυλάκη, Α. (2005). *Δίκτυα κοινωνικής Προστασίας*. Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Ζαφειράτου - Κουλιούμπα, Ε., (1994). *Γνωριμία με την κώφωση*. Εκδόσεις «Έλλην», Αθήνα.
- Ζερβός, Γ. (2004). *Ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός και η Επαγγελματική Κατάρτιση των ΑμΕΑ (εφήβων με κινητικά και νοητικά προβλήματα) στην Ελλάδα. Κατάσταση και προοπτικές*. Διδακτορική Διατριβή.
- Ζώνιου, & Σιδέρη, Α. (1998). *Οι ανάπηροι και η εκπαίδευσή τους - Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση της ένταξης (1η Έκδοση εκδ.)*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Καλατζή, Κ., (1973) *Διαταραχές του λόγου στην παιδική ηλικία*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Κοτσιάτου, Α., Παναγιώτου, Ν. (2004). *Η εκπαίδευση των τυφλών ατόμων / ατόμων με αναπηρίες της όρασης: η περίπτωση του Κέντρου Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών*. Πτυχιακή Εργασία. Ηράκλειο Κρήτης.
- Κουρμπέτης Β. (2007). *Προσεγγίζοντας την κώφωση*. Διαναπηρικός οδηγός επιμόρφωσης, Αθήνα.
- Κουρμπέτης, Β. (2001). *Η Διδασκαλία της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας ως Πρώτης Γλώσσας σε Κωφά Παιδιά και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Υλικού*. Πρακτικά Συνεδρίου, Αθήνα.
- Κουτάντος, Δ. (2000). *Παιδαγωγική Θεώρηση*. Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

- Κουτσούπη, Α., Μοσχωνησώτη, Χ.(2002). *Αναπηρία: κοινωνική συμμετοχή ατόμων με κινητική αναπηρία. Μύθος ή Πραγματικότητα*. Πτυχιακή Εργασία. Ηράκλειο Κρήτης.
- Κρίβας, Σ., (1995). «Ο λειτουργός Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού. Διεθνής εμπειρία». *Ο ΣΕΠ Διεθνώς και στη χώρα μας*. Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, τ. 30-31, σελ. 18-39.
- Κυπριωτάκη, Α.,(1989). *Τα ειδικά παιδιά και η αγωγή τους*. Εκδόσεις Ψυχοτεχνική (έκδ. 3^η).
- Κωσταντέλου, Δ., (1986). *Βυζαντινή φιλανθρωπία και κοινωνική πρόνοια*. Εκδόσεις Φως, Αθήνα.
- Λαμπροπούλου Β., (2005). *Το κωφό παιδί και η εκπαίδευσή του. Πρακτικά Συνεδρίου*, Πάτρα.
- Λαμπροπούλου, Β., (1998). *Η κοινωνία και οι κωφοί, κοινότητα και κουλτούρα κωφών*. Πανεπιστήμιο Πατρών Π.Τ.Δ.Ε Μονάδα Αγωγής Κωφών.
- Λαμπροπούλου, Β., (επιστ.υπεύθ.). (1999). 2ο Εκπαιδευτικό Πακέτο Επιμόρφωσης: Διάγνωση-Αποκατάσταση Βαρηκοΐας, Συμβουλευτική Γονέων και Έγκαιρη Παρέμβαση, Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ειδικών επιστημόνων ΣΜΕΑΕ κωφών και βαρηκόων, ΕΠΕΑΕΚ – ΥΠΕΠΘ & Μονάδα Ειδικής Αγωγής Πανεπιστημίου Πατρών. Μεθοδολογία του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Αθήνα.
- Λουίζου, Α., Πολυχρόνη, Κ., (2010). *Κοινωνικός αποκλεισμός και Άτομα με αναπηρία*. Ευρωπαϊκές και Εθνικές πολιτικές για την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού, ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό, του ετήσιου προγράμματος «Επιμόρφωσης και Εξειδίκευσης στην ειδική αγωγή» του Παν. Αιγαίου, στο <http://symv.aegean.gr>
- Μαλικιώση – Λοΐζου, Μ. (1989) “*Ψυχολογικά – εκπαιδευτικά – κοινωνικά προβλήματα των φοιτητών/σπουδαστών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης*”. Επιθεώρηση συμβουλευτικής – προσανατολισμού, 10-11, 23-31.
- Νικολαραϊζή, Μ. (2011). Εκπαίδευση κωφών/βαρήκοων παιδιών: η αναγκαιότητα αποτελεσματικών και ερευνητικά τεκμηριωμένων εκπαιδευτικών στρατηγικών, στο: Αργυρόπουλος, Β. & Παντελιάδου, Σ. (επιμ.) *Ειδική Αγωγή: Από την έρευνα στη διδακτική πράξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
- Ξωχέλλης, Π. (1983). *Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Παντελιάδου, Σ., (2004). *Ορισμός και περιεχόμενο των μαθησιακών δυσκολιών, στο βιβλίο: «Οι Μαθησιακές Δυσκολίες στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση»*. Βόλος: Παν. Θεσσαλίας.

Παπαϊωάννου, Σ. (1990). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Προσανατολισμός*. Αθήνα : Εκδ. Γρηγόρη.

Παπάνης Ε., Γιαβρίμης Π. και Βικη Α., (2007). *Ο εκπαιδευτικός αποκλεισμός ως γενεσιουργό αίτιο του κοινωνικού αποκλεισμού*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Πολύζου Α., Κατσάνου Μ., (2011). *Απόψεις και εμπειρίες κωφών για την επαγγελματική τους αποκατάσταση*. ΤΕΙ Κρήτης.

Σιδηροπούλου –Δημακάκου, Δ. (1994). *Ισότητα των 2 φύλων. Θεωρία και Πράξη στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό*. Νέα Παιδεία, τεύχος 71, σ. 118-134.

Σταθόπουλος, Π. (1999). *Κοινωνική Πρόνοια, μια γενική θεώρηση (2η Έκδοση εκδ.)*. Αθήνα: Έλλην.

Σταθοπούλου, Α., Καραμπατζάκη Ζ. & Δήμου Σ. (2017). «*Η Μετα- Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και Κατάρτιση των Ατόμων με Μαθησιακές Δυσκολίες*». Θέματα Ειδικής Αγωγής, 79 (3-11).

Στασινός, Δ., (1991). *Η ειδική εκπαίδευση στην Ελλάδα*. Αθήνα, Gutenberg.

Σταυριανόπουλος, Σ. (2007). *Πανελλαδικός Σύνδεσμος Παραπληγικών & Κινητικά Αναπήρων*. Ανάκτηση Ιούλιος 9, 2015, από <http://www.pasipka.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=2>

Τσιαπαρίκου, Ι.Α., (2014). *Οικονομικοί και θεσμικοί παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος και την ανάπτυξη σταδιοδρομίας*. Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Σελίδες από το διαδίκτυο

<http://hafdeaf.gr/>

<http://wfdeaf.org/>

<http://www.amea-amyntaio.gr/index2.php?id=31>

<http://www.iekmetamorfosis.gr/index.php/eidikotites>

<http://www.iom.edu.np/>

<http://www.kivotos-polyhoros.gr/site/index.php/home-8>

<http://www.oaed.gr/>

<http://www.opengov.gr/cultureathl/?p=5226>

<http://www.statistics.gr/>

<https://deafestival.gr/2018/>

<https://unric.org/el/index.php?>

[option=com_content&view=article&id=10393&catid=25:-----un-system-directory&Itemid=32](https://unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=10393&catid=25:-----un-system-directory&Itemid=32)

<https://www.eud.eu/>

<https://www.idrimakofon.gr/>

<https://www.ncd.gov/publications/2007/Oct2007>

<https://www.noesi.gr/pronoise/tee>

www.enet.gr

www.mitnet.gr

www.omke.gr

www.ypepth.gr

[http://tee-ekv-ag-parask.att.sch.gr/Τεχνικό Εκπαιδευτήριο Ειδικής Αγωγής \(Τ.Ε.Ε.Α.\)](http://tee-ekv-ag-parask.att.sch.gr/Τεχνικό Εκπαιδευτήριο Ειδικής Αγωγής (Τ.Ε.Ε.Α.))

- Αγία Παρασκευή